

denna förändring möta ett hinder endast i obenägenheten att frångå det häfdvunna gamla och i svårigheten att göra det nyas företräde för almogen begripligt. Lättast skall detta utan tvifvel ske, om på landet bosatte ståndspersoner söka öfvertala så många bland almogen till förändringen, att de kunna öfverlemna en häst att hållas af gästgifvaren eller någon närboende året om, då afgiften till denne skall blifva billigare än den, som nu ofta erlägges för en hålltur i sender, och hvilken i södra delen af landet vanligen uppgår till 1 Rubel i silfver för turen. Det är äfven klart, att ändamålet lättast vinnas, om förändringen på försök sker för ett år, emedan dess fördelar då kraftigast skola uppmåna till fortsättning. 10

En anonym insändare har i en kort uppsats yrkat, att afgiften till skjutshållningsentreprenörerna borde erläggas af kronan, och således almogen, hvilken genom underhåll af vägar o. s. v. äfven eljest sörjer för resandes fortkomst, befrias från att ensam utgöra nämnda tunga. Detta yrkande innebär dock endast ett vanligt förslag att taga pengarne ur den ena fickan för att stoppa i den andra. Ty om äfven almogen ensam bekostar skjutshållningen, så minskar detta i intet hänseende öfriga landets invånares tunga, då dessas utskylder väl användas till betäckande af andra nödiga statsutgifter. En annan sak vore yrkandet, att Staten mot en viss vakansafgift från de skjutsskyldiges sida borde ombesörja skjutshållningen såsom lämpligast synes; emedan statsmyndigheterna säkrare än kommunerna kunde så inrätta denna, att kommunikationens lätthet derigenom verkligen befordrades. Men så länge inga postdiligers för resandes fortskaffande kunna utan förlust för postväsendet underhållas, torde också ingen tjenlig förändring i sättet att fortskaffa resande kunna företagas. Med samma Insändare anse vi dock, att skjutslegan ännu är altför låg, och att genom dess förhöjande almogens tunga lämpligen kunde nedsättas, då en sådan förhöjning måste medföra minskning i en entreprenörs fordringar för åtagandet af skjutshållningen. 20 30

217 TIDNINGSLITTERATURENS NÄRVARANDE SKICK.

Saima n:o 24 och 28 12. VI och 10. VII 1845

I. Vid det inskränkta utrymme till fritt val, mångahanda förhållanden föreskrifva, hade Saima gjort verksamheten för en reform inom landets Tidningspress till hufvudsaklig uppgift. Man har från flera håll både enskilt och offentligen hört försäkras, att verkligen under sednare hälften af det förflutna året något sträfvande till gagnelig verksamhet hos Tidningarne röjdes. Det vore oblygt, om vi tillegnade detta blad någon annan förtjenst deraf, än den negativa att hafva fästat uppmärksamheten på Tidningslitteraturens under en följd af år iråkade stora förfall. Hvad som positivt framträdte såsom vittnesbörd för ädlare sträfvanden, det bör utan all inskränkning tillräknas den vaknade kärleken till det fosterländska, det djupt kända behofvet af en nationel bildning och en nationallitteratur. Vi säga icke, att denna fosterländska anda är ett verk af gårdagen. Den har redan länge lefvat och närts af de utmärkta män, hvilka vändt sin kraftfulla håg till Finska språket och dess litteratur. Men allt, hvad inom anden rörer sig, måste offentlig uttalas för att vinna medvetande om sig såsom något 40 50

allmäntgällande och förnuftigt. Och att det förflutna året just häruti, uti att uttala och bringa till allmänt medvetande den längtan till en nationel bildning, hvilken förut utgjort blott ett aggregat af individers håg och stråfvanden, detta kan icke förnekas.

Men på det korta försöket att verka för något bättre, än att blott smeka håglösheten med en läsning, som endast tjenat att döda ett ögonblick af dennas lefnadströtta tillvaro, har åter följt ett nog märkbart domningstillstånd. Vittnar detta om den andas förslappning eller bortvikande, hvilken för ett ögonblick gaf lif äfven åt Tidningslitteraturen? Ingalunda. Många tecken på andra håll bevisa ännu, att den oföminskad fortlevver och icke ett overksamt lif. Huru skulle det ens numera för någon af våra läsare vara en hemlighet, att yttre, af Tidningarne och deras redaktioner oberoende omständigheter vållat den letargi, i hvilken Tidningspressen åter hotar att försjunka. Häri ligger äfven förklaringen, hvarföre vårt blad så helt och hållet frångått sin uppgift, i det vi lemnat all kritik öfver Tidningslitteraturen å sida. Ty hvarje slag vore numera en misshandling, utöfvad mot en i fjättrar bunden.

Af skäl, dem vår uppsats skall utveckla, och för att icke låta samma förebråelse falla på Saima för den tid, då hon strängt anföll ett par af landets Tidningar, vilje vi här nämna några ord om denna polemik och om tiden för densamma. Vi erinre då först, att så länge åtminstone allt, hvad den allmänna bildningen, hvad allmänna undervisningen, undervisningsverken utan unnantag och den inhemska litteraturen tillhör, står öppet för offentlig diskussion, så finnes ännu det väsendtligaste vilkor uppfyllt för möjligheten af en duglig periodisk press. Skulle deremot en kritik öfver den inhemska bildningens närvarande skick, öfver lärometoder vid undervisningsverken, skulle en diskussion, som afser reformer så väl i den förra som i de sednare, skulle till och med bokkritiken blifva underkastad andra band, än dem sanningens heliga rätt kräfver, då inser hvar och en lätt, att allt skrifställerit och publicistens isynnerhet blir en förnedrande handtering, emedan det då icke skulle kunna idkas utan hyckleri eller också nedsjunka till ett kärnlöst och förderfvande salongssladder. Men då vi bestraffade landets Tidningslitteratur för dess uselhet, skedde det i den fasta öfvertygelse, att allt, hvad nationens bildning rör, kunde göras till föremål för en nationel litteratur. Under denna förutsättning har Saima isynnerhet gisslat tvenne blad, Helsingfors Tidningar och Borgå Tidning.

Den Tidning, som i landet räknat största antal läsare, var Helsingfors Tidningar. Detta förhållande vittnar redan, att någon talang uppenbarat sig i dess redigerande. Talangen finnes der också enligt vår åsigt i dubbelt hänseende. Redan valet af en lektyr, som faller den stora hopen på läppen, erfordrar talang. H. T. hafva bevisat sig styras af en sådan genom valet och ordnandet af nyheter för dagen, genom att vidare lemna ett aftryck af dagpratets kritik öfver vitterhet, teater, musik och allmänna lustbarheter, och genom en novelllitteratur, som ännu engång afmålar samma platta alldagslif i kretsar utan högre bildning, utan intresse för bildningens angelägenheter. Talangen i sistnämnda hänseende består i frånvaron af hvarje försök till idealisering, ty huru skulle en sådan platthet kunna idealiseras, men äfven uti en icke vanlig förmåga af pikanta ordlekar och liknelser samt framförallt stor liflighet i den eljest innehållslösa dialogen. Denna förmåga är den andra väsendtliga talang, hvarom bladet bär vittne. Vi vilja, för att icke vara orättvisa, här i förbigående nämna om tillvaron

i H. T. af ännu en tredje talang, den poetiska, till hvars uppskattande vi snart torde få en särskild, samlad anledning.

Målningen utfaller icke fördelaktigt, om den betraktas och bedömes ur synpunkten af de fordringar, man är berättigad att göra på ett lands mest lästa blad. Tyvärr fordrar sanningen, att vi deri ännu närmare utpeka några lyten. Hade H. T. varit ett blad för de tanklösa, jemte flera andra för den tänkande delen af allmänheten, så hade detsamma haft full rätt att med tystnad förbigås. Men dess af förhållandena bevitnade karakter att vara landets »erkänt första» talade om en så förderfvad och förslappad smak hos allmänheten, att tystnad här hade varit likgiltighet för den allmänna bildningen. 10

Att människan öfverhufvud helst sysselsätter sig med det, som närmast rörer henne sjelf, sådant är lika naturligt som rättmätigt. Men det goda dervid är, att mensklighetens högsta angelägenheter ännu närmare röra människan sjelf, än hennes egna små bestyr och hvardagsomsorger. Vi hålla nu ingalunda före, att en litteratur, som endast sysselsätter sig med dessa sednare, förmår vinna företrädet i allmänhetens smak framför den, som gjort till sitt föremål att väcka och nära intresset för de förra. Men detta sistnämnda arbete erfordrar en så mycket ädlare håg och högre förmåga, att de icke lätt finnas förenade i en grad, hvilken kunde gifva framgång åt bemödandet. Deremot är det vida lättare att återgifva, hvad som dagligen höres och ses, likasom allmänheten fattar en dylik afbildning utan all ansträngning. Återges dock det platta lika platt, som det i alldagslifvet företer sig, så kan äfven den råaste publik ledsna dervid; men framträder det i den der pikanta formen, så är behaget dervid dubbelt. Man inträder då i en sällskapskrets, der man utan vidare finner sig hemmastadd, och njuter likväl af variationens behag. Det smickrar dessutom mängdens tanklöshet att i författaren finna en ny upplaga af dess eget jag. Mera bildning fordrar det att finna njutning i en idealiserad framställning af hvardagslifvet, en mera vidgad blick för att med humoristen kunna le och gråta öfver deras eländighet, djupare håg för att af båda arter att måla hvardagslifvet höjas och förädlas. Till en sådan storartad uppfattning af det lilla hafva nu H. T. icke röjt något sträfvande. För den tänkande upphör väl också den pikanta framställningen snart att ega behag, emedan ord utan tankar äro honom vämjelig föda, och för den, som i H. T:s till stereotyp blifna manér igenkänt imitationen af Jules Janin och hans Svenska efterapare, förgår det an snabbare. Mängden af läsare kan deremot uthärda dermed lika väl, som en äkta filistercirkel i decennier kan finna sig muntrad af att ega en fåne till daglig förlustelse. 20 30 40

Till det förderfliga i en sådan verksamhet hafva H. T. ännu lagt det orådet att stundom bedömande omförmåla viktigare inhemska angelägenheter. Detta har verkat lika förderfligt, emedan dervid med få unnantag varit fastade förtjusta exklamationer, foster, vi vilje icke säga af hyckleri, men af inskränkta åsigter, eller kanske ännu rättare af bristande insigt i allmänna ärender. Till och med vid det enda oskattbara goda sednaste tid uppenbarat, vid det yngre släktets värma för Finskt språk och litteratur, har bladet haft endast varningar för öfverdrift och halfva gäckrier att meddela. Må för öfrigt det lofordas, som lofordas kan och bör; hvad än nitet må säga, äfven vårt blad, ehuru icke utmärkt för panegyriker, har villigt erkänt det goda, som förefinnes, kanske stundom till och med tagit förhoppningar för verklighet. Men der loford icke kan, och tadel icke får ega rum, der är bättre tiga än tala. Med onödig martyrskap är icke heller sanningen 50

betjenad; men ännu mindre med rogifvande osanning.

Då denna uppsats vuxit till ett större omfång än att kunna ega plats i ett nummer, bör kanske här angifvas det andra hufvudskälet, hvarföre vi i denna tidpunkt uppträdt med en utförligare kritik öfver H. T. än någonsin tillföre. Vi erkänne då, hvad särskildt H. T. angå, att vi någon tid hyst den förhoppning, att den talang, som i bladet arbeat på att förnötas och bortslösas, kunde vändas åt något bättre. Också önska vi, att denna kritik må anses röra endast bladets antecedentia, icke det närvarande. Men likasom vårt blads fortsatta polemik mot de tvenne
 10 ofvannämnda Tidningarne mindre afsett det jemförelsevis likgiltiga, att den ena eller andra af dessa skulle rätta och förbättra sin tendenser, utan det allmännare och nödvändigare att nedsätta dessa tendenser i allmänhetens ögon och väcka behovet af värdigare och ädlare, likaså är ofvanstående kritik icke egnad att korrigera H. T. utan att i exempel framställa, hvad af af all Tidningslitteratur i landet skall och måste blifva under ogynnsama yttre förhållanden. Och hvad man än må säga om den periodiska pressens missbruk, den är likväl i närvarande stund nödvändig i hvarje land, som gör anspråk på delaktighet i Europeisk bildning. Värdet af en duglig periodisk press är i Finland ännu större
 20 än i de flesta öfriga Europas länder. Ty den inhemska litteraturen kan ännu knappt nog räknas till de existerandes antal. Många förhållanden verka äfven till det förhandenvarandes ringa inflytande på den allmänna bildningen. Det finnes sålunda här intet medel att ersätta Tidningslitteraturen, intet annat att bringa bildningens intressen till tals. Hvad Tidningspressen under den noggranna kontrol, densamma är underkastad, kan bryta, detta är jemförelsevis något så ringa, så betydelselöst, att det föga förtjenar uppmärksamhet. Klarligen bör hvar och en, som känner landets förhållanden, folkets art och det allmänna tänkesättet, inse, att endast vansinnet här kunde ens syfta till
 30 det mål, hvartill en del af den periodiska pressen i andra länder stundom sträfvat, och än mer öfvertygad bör han vara, att en sådan syftning i Finland skulle sakna hvarje äfven den minsta sympati hos allmänheten. Under ett stigande yttre välstånd har landet länge njutit af den för detsamma ovana fredens välgärningar. I hvarje torparens koja kan hvem helst, som vill det, höra belåtenheten föra ordet vid jemförelsen mellan fordom och nu. Men just dessa en långvarig freds frukter böra utgöra en kraftig uppmaning att med desto större ifver sträfvat äfven efter bildningens. Historien vittnar nogsam, att båda icke alltid sammanfallit. Genom sjelfva det yttre välståndet verkar freden
 40 förslappande på folkens andliga krafter, och andlig sömn har icke sällan varit den förras följeslagare. Och må man icke tro, att god sed kan bestå utan vetande, ehuru det sednare såsom blott historisk kunskap kan finnas utan den förra. Menniskoanden är icke en sådan itudelad tunna, der den ena hälften skulle kunna bebos af goda uppsåt, och den andra vara tom, eller fyllas af falskt vetande. Kärleken till det rätta kan icke finnas skild från kärleken till sanning. Fåfångt skall man derföre bygga folkens lycka på belåtenheten i det materiela, ehuru erfarenheten visar, att missbelåtenheten först då våldsamt utbryter, när andligt förderf äfven vållat förtryck och elände. Sann bildning, denna
 50 är den enda säkra grundvalen; ty ett lefvande andligt intresse lærer och har lärt hela nationer och tidevarf att bära äfven de största lekamliga uppoffringar. Och bildningen måste, såsom det materiela välståndet, och med icke ringare ansträngning än detta, en nation tillkämpa sig sjelf. Villkoren för dess vinnande äro desamma som för det materiela välståndets: en fri utveckling af individens förmåga, så länge dennas

sträfvanden icke göra intrång på samhällets allmänna.

Vi torde icke behöfva försäkra, att det nyss sagda icke här har en plats för att försvara vårt blad eller påminna om de af en smäsinnad harm dikterade denunciationer, för hvilka det varit ett föremål. Ega dess årgångar icke inom sig ett vittnesbörd derföre, att det fört bildningens talan, så vore hvarje försvar lika onödigt, som om nämnda vittnesbörd verkligen förefinnes.

(n:o 28)

II.

Tillgång till insända artiklar af större intresse än den närvarande hafva föranledt oss att fördröja fortsättningen deraf. Vi öfvergå nu utan vidare förord till en lika beskaffad upplysning öfver detta blads polemik mot Borgå Tidning, som den vi förut lemnat i afseende å Helsingfors Tidningar.

Detta sistnämnda blad, om af förutseende eller af förkärlek för stilla ro, visade vid Saimas uppträdande mycken undfallenhet för dess åsichter och yrkanden. Icke så Borgå Tidning, som utrustad mot en orubblig själfbelåtenhet trodde sig i förhållande till Saima kunna spela samma rol, hvori den i förhållande till Helsingfors Morgonblad så länge onäpst fått uppträda. Bladets förtjenster äro lätt uppräknade. Någon bestånd plan, någon tendens, något mål att sträfv till har det aldrig visat sig ega. Af Redaktionen hand innehåller det dock för hvarje årgång någon utförligare uppsats angående allmänna undervisningen eller inom den bekanta historiska forskningens i det lilla område eller rörande landets statistik. Vi neka ingalunda, att härbland förekommit ett och annat af förtjenst. Likaså har bladet nu och då fått mottaga insända uppsatser af värde i nämnda och likartade ämnen. Men hvad den saknat i plan, det har B. T. sökt ersätta genom den mest brokiga spaltfyllnad af biografier och notiser öfver alla länders obekanta stora män och kvinnor, af statistiska och historiska kuriosa, af under och mirakel från alla jorden vrår, af qvicka och platta anekdoter m. m. Med ett ord: ingen skall kunna neka, att B. T. till det mesta innehållit blott och bar spaltfyllnad, sammanplockad troligen ur de många och dyra utländska journaler, hvilka Red. bekostat sig, och om hvilka bladet nu och då så bevekande talat inför sina prenumeranter. Oss veterligen har det deremot aldrig sökt ur dessa källor utleta något för samtidens politiska, religiösa eller vetenskapliga sträfvanden betecknande – om man unnantager de regelbundna rapporterna ur ett par Ryska journaler. Hufvudsaken har, såsom sagdt, varit en spaltfyllnad så brokig och tanklös som möjligt.

Redan denna art af lektyr är icke mindre förderflig och förslappande, än det lösa societetspladder, hvilket vi tadlat hos H:fors Tidningar. Den läsare, som gjort försök – och de flesta torde hafva gjort det – att genomgå en anekdotsamling, någon »Läsning till Tidsfördrif» eller en mängd berättande artiklar i ett konversationslexikon, vet hvad detta vill säga. Han har erfärit den slapphet och däsighet, som lägger sig öfver sinnet efter en sådan läsning. Och den, hvars hela bokliga vetande på en sådan läsning beror, känner nogsamnt, huru oförmögen han är att följa en framställning, som fordrar eftertanke, som icke blott bör läsas utan begripas. Redan en sådan beskaffenhet hos B. T. skulle i all händelse fordrat att tillbörligen hallstämplas och utpekas; men andra omständigheter tillkommo, som gjorde detta till pligt för hvar och en, hvilken önskade främja uppkomsten af en dugligare Tidningslitteratur.

Genom den spridning, Borgåbladet såsom Stiftstidning egde, och genom den polimik, det en lång tid bortåt förde, hade det vunnit ett

visst anseende, hvilket understöddes af den värdighet förutomnämnda dugligare artiklar spridde öfver det hela. B. T. hade nemligen en stark sida i fråga om data, och den uppträdde häri vanligen såsom anmärkare. Ett uthållande kältande om det likgiltigaste faktum, de obetydligaste ord och uttryck hedrades af bladet sjelft med namn och värdighet af diskussion. Isynnerhet var f. d. Helsingfors Morgonblad ömtåligt nog att vid dylika fall inlåta sig i svaromål och gaf B. T. upprepade tillfällen att på den vägen stärka sitt anseende hos den stora allmänheten. Häråf föddes småningom den stormodighet och verkliga förbluffande belåtenhet, hvarmed B. T. förklarade t. ex. Borgå Gymnasium för ungefärligen jemngodt med de Preussiska och landets Tidningslitteratur – dess förkämpar och sjelfva B. T. naturligtvis i första rummet – för jemngod med utlandets o. s. v. H:fors Tidningars optimism var en nervös dame's obehag vid hvarje tadel, men B. T. kunde ge sig hin i våld, att sakernas skick var förträffligt.

Till en sådan stämman lyssnar den lugnet och hvilans älskande mängden med öppen mun och vidt sperrade öron. När nu en så sammanraffsad läsning, som den B. T. erbjudit, uppträder med det erkända anspråket att motsvara, hvad en duglig Tidningspress bör och kan presteras, när ett sådant blad både genom sitt alldagliga innehåll förderfvat den läsande allmänhetens smak och med en oblygt orubblig belåtenhet söker öfvertyga samma allmänhet, att detta är såsom sig bör, att man ingenstädes i verlden har eller i detta land kan hafva det bättre, då vore stillatigande detsamma som medgifvande, och hvar och en, som skulle låna sig dertill, hade med detsamma gjort första steget att beträda samma förderfliga bana.

Anförda skäl berättigade B. T. att blifva ett synnerligt föremål för Saimas bearbetande. Genom blödig anspråkslöshet voro H. T. i sjelfva verket svårare att anfalla. Vi gjorde derföre början med det förstnämnda bladet. Hvad Saimas polemik i afseende å allmänhetens öfvertygelse utträttat, deröfver äro vi verkligen urständsatte att kunna afgöra. Men i afseende på metoden för anfallet torde vi, om den ärade läsaren tror sig veta, huru man lättast kan inverka på hans öfvertygelse, sanningsenligt få försäkra: att han, läsaren i allmänhet, efter den mest solklara och värtaligaste bevisning säger: »det är rätt,» »det är santt och väl sagt», »våra Tidningar äro icke, hvad de böra vara» – och derpå tager han sig den sedvanliga luren och läser Tidningarne, sådane de varit och äro, med samma aptit och med samma uppbyggelse som förr. Samma högtärade läsare behagade således finna, att vi anse förestående resonnemang, äfven om han skulle behaga erkänna dess rättighet, vara för främjandet af en dugligare Tidningslitteratur helt och hållet bortkastadt.

Deremot är det faktiskt, att B. T. så utvidgat sin Redaktionspersonal, att den vordna Red. numera icke deltagar i bladets redigerande, hvilket dessutom enligt dennes egen försäkran, alltid utgjort en bisak, utan blott skrifer i bladet. Vi misstaga oss kanske, men det synes dock så, som vore äfven för Redaktionen af H. Tidningar, som man säger, »Das Handwerk verleidet.» Det förra bladet har efter flera preliminära förklaringar afgifvit den slutförklaring, att det icke vidare går in på någon diskussion med Saima, hvarvid det helt och hållet förgåt, att det aldrig gått in derpå. Det sednare åter har olyckligtvis följt B. T. i spåren uti konservativ riktning, tilläggande Saima alla möjliga destruktiva tendenser och epiteter, tills det slutligen öppet förklarar henne för en inkarnation af hin onde (Se H. T. N:o 21 sp. 3). Och så mycket vi af sådane saker förstå, tro vi att numera intet steg på den vägen återstår

att taga.

Skulle deremot B. T. eller H. T. förmöda, att Saima likaså utspelat sin sista trumf, så försäkra vi, att detta är ett misstag. De omständigheter, vi i början af denna artikel (N:o 24) påpekat, förbjuda oss dock, att yttra något alltför hårdt omdöme om de båda bladens närvarande beskaffenhet. Ty de kunna nu med sken af sanning försäkra, att bästa vilja intet förmår mot omständigheternas tvång. Utan att i detta hänseende såra grannlagheten, torde vi dock såsom en gällande opinion få anse, att B. Tidnings utvidgade Redaktion, oakadt dess berömliga sträfvande att fylla bladet med originalartiklar, likväl mindre tillfredsställer allmänheten än den mera uteslutande med lånad spaltfyllnad trakterande vordna Redaktionen. Vi skulle tro, att detta icke ensamt beror af läsarens försmak för den sednare. För att ersätta den och lyckas omstämma smaken fordras något mera än blott den goda viljan. H. Tidningar åter hafva på ett obegripligt sätt låtit Morgonbladet öfverflygla sig uti sjelfva Bildgåtorna, och synes oss detta vara betecknande nog för bladets nuvarande ståndpunkt.

Från dessa sorgliga betraktelser vända vi oss till en ännu mera nedslående sida af Tidningslitteraturens närvarande skick. Vi tala om Morgonbladet och Kanava. I bådas spalter visar sig, såsom vi ofta haft glädjen erkänna, det berömligaste sträfvande att lemna allmänheten en solid läsning och att vända dess håg till fäderneslandets angelägenheter. Kanava har uppträdt med mycken talang; och isynnerhet Morgonbladet synes hafva att befalla öfver goda och ungdomliga krafter. Skola nu dessa blad – och kanske får Saima äfven ställa sig på deras linje – sådana de nu uppträda förmå att gifva allmänheten deltagande för de allmänna fosterländska ärenden, de behandla, och upprätthålla en Tidningslitteratur för de tänkande i landet mot öfriga blads förderfvande inflytande? Vi vilja häröfver intet afgöra. Men säkert synes det oss, att abstrakta teoretiska afhandlingar af huru stort värde som helst, om de oftare förekomma, icke äro egnade för den blandade krets af läsare, för hvilken en Tidning skrives. Teorier och grundsatser blifva för mängden toma ord, om de icke framträda endast för sin tillämpning. Denna måste åter hänföra sig till det väl bekanta och handgripliga, till de gifna alldagliga förhållanden, i hvilka läsaren lever. Hvarje fråga, som inför den större läsande allmänheten afhandlas, bör derföre vara af praktisk art, hafva förhållanden, för hvilka denna redan på förhand är intresserad, till föremål, och teorien framstå endast såsom skäl för en reform i dessa och för deras ändamålsenliga utveckling. Här af kommer äfven, att ett kritiskt och polemiskt förfarande i Tidningslitteraturen bäst lyckas att fånga uppmärksamheten och underhålla intresset. Och en diskussion kan blott sålunda uppstå; ty dispyten endast öfver teorien betraktar allmänheten med likgiltighet, emedan den aldrig lärt sig fatta teoriens inflytande på praktiken. Många sinnen kunna af kritiken förbittras. Men en sådan förbittring är redan oflast en förkänsla af sanningens inflytande, en protest af egoismen mot den bättre och på skäl stödda öfvertygelsen, hvilken snart lemnar rum för denna. Och öfverhufvud vittnar ifvern, att dock saken, hvarom fråga är, blifvit föremål för läsarens eftertanke. Vi bekänna derföre öppet, att vi hellre önska vårt blad uppretade läsare, än med bladet belåtna och för saken likgiltiga. De förra ega dock ett intresse, de sednare intet.

Men här, i fråga om den nämnda praktiska rigtningen hos Tidningslitteraturen, beror publicisten just af dessa yttre förhållanden, vi ofvanföre påpekat. Vi vilje i ett följande nummer bifoga några hithörande anmärkningar.

Här vilje vi ännu särskildt anmärka ett par omständigheter, hvilka uti icke ringa mon bidraga att göra Tidningslitteraturen i landet svag och på sätt och vis sammanhangslös. Vid det inskränkta valet af ämnen för Tidningarnes behandling är den ringa inhemska litteraturen ett nog viktigt föremål för diskussionen, mindre genom dess eget innehåll än genom de anmärkningar, hvarje litterär produkt kan föranleda. Det har dock blifvit sed, att med verklig heissshunger i korthet expediera hvarje frångång det minste bero af den knapphändiga innehållsförteckning eller de varsama, skonsama, omotiverade och intetsägande omdömen, en sådan anmälan vanligen innehåller. För författare och förläggare är då i vår tanke annonsen på bladens sista spalt, tryckt med större stilar än öfriga bokannonser, vida förmonligare än dessa halfkritiker. Innehållsförteckningen befriar redan en stor del af allmänheten, som i den tycker sig ega allt, hvad den behöfver, från allt begär att läsa boken. Anmälares »tycke» för eller mot är åter en fullkomligt likgiltig sak, så länge dessa tycken icke genom förut bevisad smak och sakkännedom vunnit helst någon auktoritet, är lika likgiltigt, som det är obehörigt och inbillskt att offentligen yttra det. Vi glömma härvid B. Tidnings tafatta och H-fors Tidningars lösliga förmenanden, men anmärka särskildt mot Morgonbladet ett ofta lika slapphändt förfarande. Bladets utrymme, likasom dess publik förbjuda väl en utförlig vetenskaplig kritik. Men ett yttrande i de ämnen, en ifrågavarande skrift rör, hvar till M. B. äfven stundom skridit, skulle vi anse för vida gagneligare än anmälanden af anfördt slag, hvilka till intet gagna, men väl förslösa *tillfället* till något ord i sinom tid.

Vi yrka härpå ännu af det skäl, att ett sådant ord kunde gifva en god vilja något att fästa sig vid och en eljest saknad anledning att diskussionsvis vidare utveckla det en gång till tals bragta ämnet. Ty för det andra är det ett väsendtligt fel, hvar till, vi erkänne det, Saima icke mindre gjort sig skyldig, att hvarje blad agerar så utan allt sammanhang med de öfriga. Den ena frågan upptages, betastas och släppes efter den andra, utan att allmänheten hinner med något deltagande fästa sig vid en enda. Detta blir väl en nödvändighet just derföre, att det ena bladet så förnämt ignorerar det andras görande och låtande. Med något mera tålmod och större håg att tränga till botten med hvarje sak skulle dock en sådan nödvändighet kunna aflägsnas. Hvad som kan till diskussion upptagas, är i all händelse till omfånget så inskränkt, att det äfven för resp. Redaktioner vore en ovärderlig vinning, om arbetet i deras spalter syftade mera åt djupet än till en mångsidig bredd. Huruvida icke skyldighet och ett rätt förstådt intresse skulle förbinda Tidningspressen att såsom gemensam sak anse tillbakavisandet af hvarje moraliskt nedsättande anfall, vilje vi icke vidlyftigare söka utreda, emedan det kunde synas, såsom skulle endast egen ömtålighet hafva förmått oss att härpå leda uppmärksamheten.

218 VIND, SOM FAR HÄN TILL NORD

50 *Joukahainen II. 1845*

Vind, som far hän till nord,
Helsning bär till älskad jord!
Ser du der ett silfradt hår,
Och en dämpad suck dig när,